

ارتباط هنرهای نمایشی ایران و جهان

وقتی تئاتر در دیپلماسی هنری نقش آفرینی می‌کند

مارک چمرز، استاد دانشگاه سانتاکروز و بنیانگذار دوره دراماتورژی در دانشگاه کارنگی ملن توانست به موضوع دراماتورژی و نقش آن در عرصه نمایش توجه ویژه‌ای داشته باشد. این نمونه‌ها تنها بخش کوتاهی از تلاش‌های اداره‌کل هنرهای نمایشی در زمینه گسترش دیپلماسی فرهنگی-هنری به واسطه هنر ارزشمند و والای تئاتر بود.

سفیران تئاتری

برگزاری نشست و دیدارهای مستمر مدیرکل هنرهای نمایشی با گروه‌های خارجی و سفیران هنری کشورهای مختلف از برنامه‌های مدونی است که با هدف تبادل فرهنگی-هنری و افزایش ارتباطات بین‌الملل در طول سال و همچنین روزهای برگزاری جشنواره مورد توجه است. برهیچ کسی پوشیده نیست که حضور هنرمندان دیگر کشورها و افزایش ارتباطات بین‌الملل علاوه بر ایجاد امنیت ملی، در زمینه گردشگری و جذب توریست فرهنگی-هنری و همچنین رشد اقتصادی کشورها سهم بسزایی دارد و قطعاً روابط دوجانبه‌ای که با دادو ستد فرهنگی هنری همراه باشد، می‌تواند در گذر زمان و استمرار، چشم‌اندازی امیدوارکننده به ارمغان بیاورد.

بر این اساس طی یک سال گذشته با پیگیری‌های بخش بین‌الملل، هنرمندان ایرانی نیز با شرکت در جشنواره‌های خارج از مرزهای ایران، مهمان دیگر کشورها شدند.

نمایش «مَثلِث» به کارگردانی قیس یساقی به عنوان برگزیده نوزدهمین جشنواره بین‌المللی نمایش عروسکی تهران-مبارک راهی جشنواره آلمانی قزاقستان شد.

هما جدیکار، هنرمند پیشکسوت و مدرس شناخته شده نمایش عروسکی، به عنوان نماینده کانون نمایشگران عروسکی مهمان جشنواره عروسکی کره جنوبی شد.

همچنین در ادامه حضور گروه‌های نمایش ایرانی در کشورهای همسایه نمایش «تیک تاک» به کارگردانی احمد ندافی در جشنواره تئاتر لاهور پاکستان روی صحنه رفت.

با توجه به اهمیت و جایگاه اثربخش رسانه و مطبوعات در انتقال اخبار و گسترش آن در بعد جهانی، خبرنامه انگلیسی‌کاغذی و برخط «صدای تئاتر ایران» دیگر دستاورد اداره‌کل هنرهای نمایشی با هدف ایجاد پل ارتباطی با هنرمندان سایر کشورها، اول هر ماه میلادی به انعکاس اخبار تئاتر کشور در سراسر جهان و مراکز آ‌ی تی‌آی جهانی می‌پردازد.

نشست‌ها، رویدادها و وبینارهای تخصصی دیگری نیز در طول یک سال اخیر به همت اداره‌کل هنرهای نمایشی برگزار شده است که بیان آن‌ها در این نوشتار نمی‌گنجد اما آنچه لازم و ضروری است، لزوم ورود دیگر سازمان‌های دولتی و خصوصی به‌منظور هم‌افزایی برای رسیدن به هدف مشترک دیپلماسی فرهنگی-هنری با کمک تئاتر و با گام‌های استوار است. قطعاً دیپلماسی فرهنگی-هنری تئاتر در میان آشوب و تنش‌های ایجاد شده در جهان، بهترین زبان و راه ارتباطی برای رسیدن به صلح و آرامش است و پرداختن به گسترش این امر نه تنها در بخش هنری که در زمینه گردشگری و اقتصاد کشورها نیز تاثیر چشمگیر و غیرقابل انکاری خواهد داشت.

اجراهای پرمخاطب «کارناوال» از جمهوری ارمنستان، «اپرای چین» از جمهوری خلق چین و «دکتر پرواز» از کشور تاجیکستان ثبت شد. بی‌شک پرداختن به هنر پانتومیم به عنوان زبانی جهانی برای رسیدن به درک مشترک بین انسان‌ها در تمامی کشورها، یکی دیگر از عناصری است که بهره‌مندی از آن در دیپلماسی فرهنگی-هنری نقش ویژه‌ای دارد.

با این نگاه و رویکرد، دعوت از مارکو استوجانویچ، مدیر سازمان جهانی مایم از کشور صربستان و برگزاری کارگاه‌های آموزشی توسط او در حاشیه جشنواره بین‌المللی پانتومیم زنجان انجام شد و این رویداد هنری در دومین دوره برگزاری خود گام استواری در زمینه حضور هنرمندان فعال در زمینه پانتومیم برداشت.

چنانکه این جشنواره با نمایش «بدرخشید» از ژاپن، نمایش «حیوانات دیوانه» از ایتالیا، نمایش «بدون داستان، بدون قصه» از تونس، نمایش «روشنی» از پاکستان و نمایش «لحظه آخر» از ترکیه، پذیرای هنرمندان پانتومیم شد.

این ارتباطات بینا فرهنگی به اجرا و برگزاری کارگاه ختم نشد و میرزا متین زارع، بازیگر و کارگردان تئاتر از ترکیه نیز به عنوان داور در این رویداد حضور داشت.

رویکرد آموزشی و پژوهشی در ارتباطات بین‌المللی

ارتباطات بین‌المللی اداره‌کل هنرهای نمایشی در چهل‌ودومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر با حضور مدرسان کارگاه‌های تخصصی و گروه‌های نمایشی به‌صورت پرنرنگ‌تر ادامه یافت.

توجه به بعد آموزش و شناخت بیشتر نظریه‌های اجرایی در تئاتر دیگر رویکرد اداره‌کل هنرهای نمایشی در راستای دیپلماسی فرهنگی-هنری تئاتر است.

رویکرد آموزشی که در دوره چهل‌ودوم جشنواره تئاتر فجر با برگزاری کارگاه‌های تخصصی «فرم-حرکت» با تدریس هایک اسرافیلیان از ارمنستان، «مقایسه روش بازیگری گروتوفسکی و چخوف» با تدریس آرمین سرکیسیان از ارمنستان، «نقش و جایگاه همسرایان در نمایش‌های کلاسیک یونان» با تدریس ناتاسیس سارانتوس از یونان درجهت غنی ساختن فضای آموزشی عرصه تئاتر با توجه به دیپلماسی فرهنگی-هنری ادامه داشت.

همچنین در بخش پژوهش سعی و تلاش مجموعه اداره‌کل هنرهای نمایشی بر این بوده است تا با برگزاری کارگاه‌های پژوهشی بر جایگاه پژوهش و مطالعات اجرا در بهبود کیفی آثار تاکید بیشتری بگذارند و از اهمیت بخش نظری و همراهی آن در روند اجرا غافل نماند.

براین اساس، پژوهشگرانی چون ماروین کارلسن، نظریه‌پرداز مطرح آمریکایی با پژوهش «مطالعات اجرا و مرکززدایی از متن دراماتیک» و بروس مک‌کناچی با پژوهش «چشم‌اندازی تکاملی و شناختی بر لذت بردن از جشنواره‌های تئاتری بین‌المللی» به همراه پژوهشگران ایرانی به ارائه دستاوردهای نظری خود با محوریت مطالعات اجرا و اهمیت آن در تئاتر پرداختند.

همچنان که پیش از این نیز، نشست تخصصی دارماتورژی با هدف انتقال تجربیات پژوهشگران ایرانی و خارجی به همت اداره‌کل هنرهای نمایشی و دفتر آموزش، پژوهش و انتشارات نمایش برگزار شد و با دعوت از مایکل

یکی از مهم‌ترین اقدامات اداره‌کل هنرهای نمایشی در یک سال اخیر توجه به نقش آفرینی تئاتر در دیپلماسی هنری است که با رویکردی همه‌جانبه در امر اجرا، آموزش و پژوهش انجام می‌شود.

* * *

به گزارش ایران تئاتر، جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر همواره فرصتی مناسب برای گسترش ارتباطات فرهنگی-هنری با هنرمندان و مردم دیگر کشورها در سراسر جهان بوده و هست؛ ارتباطی که به‌واسطه تبادل اندیشه، اطلاعات، هنر، زبان و سایر جنبه‌های فرهنگی-هنری میان کشورها نه تنها در بهبود روابط دیپلماتیک هنری که در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی و اجتماعی نیز نقش پرنرنگ و غیرقابل انکاری دارد.

فرهنگ بومی؛ ارتباط جهانی

اداره‌کل هنرهای نمایشی طی دو سال اخیر با نگاهی به جایگاه ارزشمند دیپلماسی هنری، بیش از پیش تلاش کرده است در راستای ارتباط با کشورهای دیگر به ویژه کشورهای همسایه گام بردارد و بدین‌منظور، علاوه بر دعوت از هنرمندان سایر کشورها به ایران، اقدام به اعزام هنرمندان ایرانی به دیگر نقاط جهان برای گسترش هرچه بیشتر ارتباطات فرهنگی-هنری و رسیدن به زبانی مشترک کرده است.

قطعا رسیدن به قله‌های جهانی با تکیه بر داشته‌های بومی و گرانسنگ این مرزوبوم نیاز به برنامه‌ریزی بلندمدت و مستمر دارد که مدیران هنری براین اساس با اولویت قرار دادن متون ایرانی و ارج نهادن بر تولیدات نمایشی برگرفته از مفاهیم بومی و ملی این مسیر را هموار ساخته‌اند. قطعاً این اهمیت دادن به فرهنگ بومی و ایرانی باتوجه به استقبال خوب نمایشنامه‌نویسان و کارگردانان، طی دو دوره گذشته جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، در سال‌های آتی در ارائه فرهنگ ایرانی به خارج از مرزهای کشور تاثیرگذار است.

در واقع این بومی‌سازی محتوا و شیوه‌های اجرایی فارغ از بهره‌گیری هنرمندان از نمایشنامه‌های مطرح جهان، معرف تئاتر ایران برای دیگر کشورها شده و پایه‌های دیپلماسی فرهنگی با تکیه بر بومی‌گرایی برای ارتباط بیشتر با خارج از مرزها را مستحکم‌تر خواهد کرد.

میزبانی از هنرمندان دیگر کشورها

در این میان، میزبانی از هنرمندان و آثار نمایشی دیگر کشورها، نه تنها در جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر که در دیگر رویدادهای تئاتری نیز ادامه دارد. طی یک‌سال گذشته، حضور نمایش‌های «فقط یک پرتره» و «نیمه‌ها» از عمان، «جعبه سیاه» و «شهدا وارد بهشت نمی‌شوند» از عراق در بخش نمایش‌های صحنه‌ای دومین رویداد بین‌المللی تئاتر صاحب‌لان که با برگزاری کارگاه آموزشی عبدالکریم عبود از عراق همراه بود، نمونه‌ای شفاف از این رویکرد اداره‌کل هنرهای نمایشی است.

همچنین میزبانی از گروه‌های نمایشی «دریاچه قو» از جمهوری ارمنستان، «جزیره کاغذی» از برزیل، «پرنندگان جاودانی‌اند» از مکزیک، «بره ناقلا» از ترکیه، «پیروسمانی» و «نیکو نیکلادزه» از گرجستان در نوزدهمین جشنواره بین‌المللی نمایش‌های عروسکی تهران-مبارک بخش دیگری از عملکرد این اداره‌کل برای گسترش روابط بین‌الملل در حوزه تئاتر بوده است.

گفتنی است پذیرایی از هنرمندان مهمان ایران در بیست‌ویکمین جشنواره بین‌المللی نمایش‌های آیینی و سنتی در شهرهای گرگان و بجنورد و با

فاطمه فخری: هدف بخش فراگیر، رسیدن همزمان توان‌یاب و مخاطب به نگاهی نو از توانمندی است

فاطمه فخری، رئیس گروه هنر سازمان بهزیستی کشور، دبیر بخش فراگیر چهل‌ودومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر، برنامه این بخش را تسهیل‌کننده سیر رسیدن افراد معلول از ناتوانی به توانمندی معرفی می‌کند و هدف نهایی این بخش را رسیدن همزمان فرد توان‌یاب و مخاطب به نگاهی نو از توانمندی فرد معلول می‌داند.

* * *

به گزارش ایران تئاتر به نقل از ایرنا، در چهل‌ودومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر بخش فراگیر با ۲۰ اثر از سراسر کشور حضور داشت که روز دوشنبه نهم بهمن با حضور وزیر فرهنگ، معاون امور هنری و وزیر فرهنگ و مدیرکل هنرهای نمایشی و هنرمندان و علاقه‌مندان در آیینی پرشکوه برگزیدگان خود را معرفی کرد.

با فاطمه فخری، رئیس گروه هنر سازمان بهزیستی کشور، دبیر این بخش از جشنواره، درباره اهداف و برنامه‌های این بخش به گفت‌وگو پرداختیم.

فخری در پاسخ به پرسش ما درباره اهداف و برنامه‌های بخش فراگیر جشنواره گفت: «در فراگیر سازی تئاتر، ما در پی آن هستیم که فرصت‌های برابر را برای افراد دارای معلولیت در جامعه هنری ایجاد کنیم. این کار از راه ایجاد تسهیلات لازم، ابزار، منابع و هر آنچه به فرد معلول کمک می‌کند تا توانمندی‌هایش را به نمایش بگذارد و به خلق اثر هنری برسد، انجام می‌شود. در نتیجه این تعامل، فرد معلول با برخورداری از این کمک‌ها به تولید اثر نمایشی می‌رسد و می‌تواند با مخاطب خود به تعاملی رودررو برسد. در این راه، حتی افراد بدون معلولیت نیز در کنار افراد دارای معلولیت، برای رسیدن به نتیجه، همگام می‌شوند و در نهایت، باعث می‌شوند تا مخاطب، همزمان با هنرمند به یک جهان‌بینی مشترک برسد و در این جهان‌بینی، دیگر ناتوانی دیده نمی‌شود، بلکه توانمندی فرد معلول را می‌بیند.»

فخری افزود: «ما هرگز نمی‌گوییم که فرد معلول ناتوان است، بلکه دارای محدودیت‌هایی است که با دریافت کمک و تسهیلات، این محدودیت‌ها می‌توانند به توانمندی او منجر شوند و در واقع این رویداد نمایشی، سیری از ناتوانی به توانمندی است. در این راه، ما تسهیل‌گر رسیدن همزمان فرد معلول و مخاطب به نگاهی نو از توانمندی فرد معلول هستیم.»

او ادامه داد: «برای ارزیابی و انتخاب آثار راه‌یافته به جشنواره، دو توانایی در توان بخشی‌فردی و توان بخشی اجتماعی اثر دارای اهمیت است. در توان بخشی فردی، داوران توانایی‌ها و مهارت‌های فرد معلول را در انجام کار هنری او مدنظر قرار می‌دهند و در بخش توان بخشی اجتماعی، تأثیرگذاری و ارزش‌های هنری در حد استانداردهای هنری اثر نمایشی، در نظر گرفته می‌شود.»

درباره نوع داوری آثار این بخش نیز، دبیر بخش فراگیر جشنواره با اشاره به اینکه در تولید آثار نمایشی بخش فراگیر، همه افراد بدون در نظر گرفتن نوع معلولیت با یکدیگر همکاری می‌کنند، افزود: «با توجه به رقابتی بودن این بخش، تنها در بخش بازیگری، بازیگران در گروه‌های معلولیتی خود با یکدیگر مقایسه می‌شوند و مورد ارزش‌گذاری و رقابت قرار می‌گیرند.»

فاطمه فخری با تأکید بر اینکه توان بخشی و توانمندسازی هنری معلولین در سراسر کشوری از برنامه‌های سازمان بهزیستی است، این موضوع را یادآور شد که سازمان بهزیستی حمایت خود از معلولین هنرمند را از بخش‌های منطقه‌ای جشنواره‌های تئاتر آغاز می‌کند و این حمایت تا جشنواره‌های سراسری و حتی پس از آن با حمایت در اجراهای عمومی و تورهای نمایشی در کشور ادامه می‌یابد.

جلسه دهم نقد آثار صحنه‌ای
چهل‌ودومین جشنواره
تئاتر فجر، یازدهم بهمن با
حضور منتقدان، هنرمندان و
علاقه‌مندان برگزار شد و مطابق
روال این نشست‌ها، سه نمایش
مورد تحلیل قرار گرفتند.

دهمین جلسه نقد آثار بخش صحنه‌ای جشنواره تئاتر فجر برگزار شد فریادی از سیاهی، فضای اکسپرسیون و شرافت محتوایی

کیفیت پایین پیش می‌رود، یک نفر حرف‌هایی می‌زند که با حرف بقیه آدم‌ها تفاوت دارد. از این رو سندرورم

بلونیا، فریادی است از سیاهی.»

خدایی در ادامه به این نکته اشاره کرد که این محتوای نمایش، به‌سوی تئاتر سمبلیک پیش می‌رود که

محصولی از جوامع استبدادی است.

لولیدن در آخرین خواب کسی که هرگز نخواهی‌بیده بود؛ و فضای اکسپرسیونیستی

در بخش دوم جلسه، نمایش «لولیدن در آخرین خواب کسی که هرگز نخواهی‌بیده بود»، به نویسندگی «حسن ذاکری» و کارگردانی «داوود پارسا» از استان کهگیلویه و بویراحمد، مورد بررسی منتقدان قرار گرفت.

کارگردان نمایش در آغاز این گفت‌وگو، از نکارش این متن بر اساس زیست‌بوم منطقه خود گفت.

محمدحسن خدایی، منتقد این نمایش در ادامه توضیح داد:

به گزارش ایران تئاتر، دهمین جلسه نقد و بررسی آثار مسابقه و مرور صحنه‌ای چهل و دومین جشنواره تئاتر فجر، روز چهارشنبه، یازدهم بهمن، در تالار مشاهیر تئاتر شهر با حضور عوامل تولید نمایش‌ها و همچنین محمدحسن خدایی و فرهاد امینی به عنوان منتقد و سایر علاقه‌مندان برگزار شد و سه نمایش «سندرورم بلونیا»، «لولیدن در آخرین خواب کسی که هرگز نخواهی‌بیده بود» و «در آغوشم، آب، خاک، خون» مورد تحلیل قرار گرفتند.

«سندرورم بلونیا»؛ فریادی از سیاهی در اولین بخش از این جلسه، نمایش «سندرورم بلونیا» از استان اصفهان، به نویسندگی و کارگردانی «امید نیاز» مورد بحث و بررسی قرار گرفت.

خدایی، منتقد این بخش از نشست، در آغاز با اشاره به اینکه داستان این درام به جغرافیای اقلیم دیگری اشاره دارد، گفت: «در نمایش «سندرورم بلونیا»، نوعی آرمانشهرگرایی و میل رفتن به‌سوی اتوپیا احساس می‌شود. همچنین باید گفت که گذشته از بازی‌ها، صحنه‌آرایی، دکور و دیگر عوامل صحنه، بیشترین سهم ارتباط با مخاطب را موسیقی نمایش، بر عهده دارد.»

امید نیاز، کارگردان نمایش نیز در این باره گفت: «محتوای مضمونی نمایش اشاره به این نکته دارد که مهم‌ترین دغدغه‌های آدم‌ها چیست. در جهانی که با سرعت بالا و

کارگردانی «امیر حامد» مورد بررسی قرار گرفت.

فرهاد امینی، منتقد این نمایش، با اشاره به اینکه محتوای این نمایش هم از نظر زیبایی‌شنایی و هم از نظر معناشناسی، موضوع بسیار شریف و ارزشمندی است، گفت: «محتوای نمایش در مدت‌زمان کوتاه اجرا، به دارد و تفسیرپذیر است و بهتر بود این توضیحات در فضا سازی‌های صحنه به نمایش درمی‌آمد.

می‌برد که این نشانگان در طول نمایش از بین می‌روند و لازمه آن رفتن به عمق داستان بود که در این مدت کوتاه به این هدف نمی‌رسد.»

حامد، کارگردان نمایش هم در ادامه گفت: «همه تلاش من بر این بوده است که محتوای نمایشم را برای مخاطب تا حدی تکرار کنم که مخاطب مطمئناً متوجه منظورم بشود.»

«رویکرد اجرایی این نمایش حدی به رئالیسم جادویی و فضای فراواقعی نزدیک می‌شود و صحنه، واقعیتی دارد که تنها با گفتار به مخاطب القا نمی‌شود و نیاز به واکنش‌های تصویری بیشتر مانند ریتم، موسیقی و فضا سازی دارد. اجرای این نمایش به توضیح نیاز دارد و تفسیرپذیر است و بهتر بود این توضیحات در فضا سازی‌های صحنه به نمایش درمی‌آمد.

نمایش در فضای اکسپرسیون صحنه‌ای اجرا می‌شود و معمولاً این اکسپرسیون از فضا‌های ترس ایجاد می‌شود که نمی‌توان آن‌ها را توضیح داد.»

«در آغوشم، آب، خاک، خون»؛ شرافت محتوایی

در سومین بخش جلسه، نمایش «در آغوشم، آب، خاک، خون» از استان گیلان، به نویسندگی و

تعبیر ما در «رستاخیز عشق» به شمس اقتدا می‌کند و پشت سر او نماز می‌خواند و سماعتی پر شور با او به راه می‌اندازد که مجدداً موجب حسادت مریدان می‌شود و تصمیم می‌گیرند این بار شمس را به قتل برسانند. مریدان خنجر به دست وارد صحنه می‌شوند و شمس را محاصره می‌کنند و شمس از برابر چشم آن‌ها ناپدید می‌شود. مولانا بار دیگر با فراق شمس مواجه می‌شود و این فراق در نهایت به مرگ مولانا منتهی می‌شود. پس از مرگ مولانا مریدان سماعتی پر شور برپا می‌کنند و مولانا که با مرگ رفته بود با شمس برمی‌گردد و پایان‌بندی نمایش همین رستاخیز باشکوه است که با حضور همه مریدان و شمس و مولانا برپا می‌شود.»

حسین مسافرآستانه با یادآوری نوشته شدن متن نمایشنامه «رستاخیز عشق» توسط محمد رحمانیان گفت: «در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۴ قرار بر این بود که در هزاره مولانا کاری انجام شود و محمد رحمانیان از سازمان یونسکو در این مورد سفارش گرفت. پس از ارائه طرح اولیه توسط محمد رحمانیان از من خواسته شد که آن را کارگردانی کنم و پاسخ من این بود که محمد رحمانیان را از این نظر ارجح بر خود می‌دانم و بهتر است که خودشان این کار را انجام دهند. پاسخی که محمد رحمانیان به من داد این بود که چون می‌دانسته من هم قرار است برای هزاره مولانا کاری انجام دهم «رستاخیز عشق» را براساس شیوه کارگردانی من و شناختی که از من داشته، نوشته است. من بعد از گفت‌وگو با او شروع به تمرین کردم و بعد از آماده شدن کار دعوتش کردم تا حاصل تمرین‌مان را ببیند و در نهایت با جلب رضایت او روی صحنه رفتیم. در سال جاری که مجدداً تصمیم به اجرای این اثر گرفتیم نیز محمد رحمانیان با بزرگواری گفت این متن تا ابد الدهر برای شماست و هر زمان که بخواهید می‌توانید اجرائش کنید.»

مسافرآستانه در مورد شیوه اجرای «رستاخیز عشق» هم توضیح داد: «این نمایش بی‌کلام است و براساس حرکت، زبان بدن و زبان موسیقی پیش می‌رود. همه صحنه‌های اشاره‌شده با طراحی حرکت نادر رجب‌پور و موسیقی سعید ذهنی روایت می‌شوند.»

مسافرآستانه در پاسخ به اینکه کدام یک یک از مقاطع زندگی مولانا برای نشان داده شدن در این اثر نمایشی انتخاب شده، گفت: «نمایش ما با صحنه احتضار مولانا آغاز می‌شود و پرده در حالی کنار می‌رود که کاراکتر مرگ بر بالین مولانا ایستاده است. آنچه ما در «رستاخیز عشق» نشان می‌دهیم، رجعتی است که مولانا از لحظه احتضار تا لحظه تولد طی می‌کند.»

مسافرآستانه در توضیح مقاطع انتخاب‌شده از زندگی مولانا در «رستاخیز عشق» ادامه داد: «از جمله صحنه‌هایی که تماشاگران طی این رجعت مشاهده می‌کنند، نیایش مریدان برای شفای مولانا، مولانا در دوران کودکی هنگام حمله مغولان، زمانی که مغولان دانشمندان را به دریا می‌افکندند و نیز زمانی است که مولانا از عطار نیشابوری هدیه دریافت می‌کند چون عطار آینده‌ای درخشان را در چهره مولانای کودک می‌خواند و کتاب «اسرارنامه» خود، یکی از آثار بسیار بااهمیتش را به او می‌دهد. در مقطعی دیگر حمله مغولان به شهر و کشتار مردم را می‌بینیم و اینکه در آشوب آن حملات، مولانا با گوهر خاتون، دختر خواجه لای سمرقندی آشنا می‌شود و ازدواج می‌کند. بعد از آن مولانا دورانی ملالت‌بار را پشت سر می‌گذارد و علی‌رغم راضی‌کننده نبودن تدریس برایش، به این کار می‌پردازد. اینجاست که ناگهان با شمس مواجه می‌شود. طی گفت‌وگویی که میان مولانا و شمس رخ می‌دهد و در «رستاخیز عشق» با زبان بدن و به شکلی نمادین شاهد آن هستیم، مولانا مرید شمس می‌شود و او را بسیار برتر از خود می‌یابد.»

کارگردان نمایش «رستاخیز عشق» در توضیح دیگر صحنه‌هایی که در نمایش می‌بینیم، افزود: «اینجاست که مریدان با دیدن شیفتگی مولانا نسبت به شمس، حسادت می‌ورزند و تصور می‌کنند شمس، مولانا را سحر کرده است. آن‌ها شمس را از شهر بیرون می‌کنند و دوران بدحالی و بیماری و مهجوری مولانا آغاز می‌شود و هر چه شاگردان گردش می‌آیند بی‌فایده است تا اینکه مولانا به آن‌ها می‌گوید: «بروید ای حریفان بکشید یار ما را/ به من آورید آخر صنم گریزیا را». مریدان دسته‌دسته به کوه و دشت و هامون می‌تازند و شمس را می‌یابند و به مولانا برمی‌گردانند. مولانا جانی تازه می‌گیرد و این بار به

گفت وگو با حسین مسافرآستانه: نمایش رجعت؛ از بستر احتضار تا تولد دوباره مولانا

حسین مسافرآستانه، کارگردان نمایش «رستاخیز عشق» از جمله آثار حاضر در بخش مهمان چهل‌ودومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر می‌گوید این نمایش که با صحنه احتضار مولانا در بستر مرگ آغاز می‌شود رجعتی است از لحظه مرگ به لحظه تولد او و شامل مقاطعی از زندگی مولانا است که محمد رحمانیان، نویسنده متن انتخاب کرده است.

* * *

به گزارش ایران تئاتر، «رستاخیز عشق»؛ نگاهی به مقاطعی از زندگی مولانا، از دوران کودکی تا عاشقی تا کمال و مرگ و سپس رستاخیز، نام نمایشی به نویسندگی محمد رحمانیان و کارگردانی حسین مسافرآستانه و از جمله نمایش‌های حاضر در بخش مهمان چهل‌ودومین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر است.

نگاه نقادانه؛ عامل جذابیت نمایش خیابانی

محمدحسین ناصربخت، داور بخش مسابقه تئاتر خیابانی:

- اکثریت نمایش‌های خیابانی از فضای مفرجی برخوردار بودند و همین سبب علاقه‌مندی مردم شده به گونه‌ای که شاهد تماشاگر دائمی در این گونه نمایشی هستیم.
- نگاه نقادانه در بسیاری از آثار به جذابیت‌های بخش خیابانی افزوده است و تعاملی که با تماشاگر ایجاد می‌کند موجب شده است شاهد استقبال خوب مردم باشیم.
- باید نال‌ها خیلی فاصله داریم و به نظر می‌رسد به آموزش بیشتری نیاز داریم.
- باید دانش و آگاهی در حوزه جامعه‌شناسی و روانشناسی در میان فعالان تئاتر خیابانی گسترش پیدا کند و عمیق‌تر مسائل را بیان و از پیام شعارگونه پرهیز کنند. همچنین به مقوله تعامل با تماشاگر نیز باید بیشتر توجه شود.
- خوشبختانه وجود جشنواره اختصاصی تئاتر خیابانی، کمک کرده از دوره‌های ابتدایی فاصله بگیریم و شاهد پیشرفت باشیم، ضمن اینکه وجود نسل‌های جدید در تئاتر خیابانی که با نظریه‌ها و تئوری‌ها آشنا هستند، در تقویت این جریان مؤثر است.
- باید کارگاه‌هایی برگزار شود تا فعالان تئاتر خیابانی با نظریه‌پردازانی که در این عرصه حضور دارند، وارد گفت‌وگو شوند.

هشدار برای کاهش نگارش نمایشنامه ایرانی

اتابک نادری، داور بخش مسابقه صحنه:

- برخی از کارهای صحنه‌ای جشنواره، به شکل خام اجرا شدند و فرایند تولید تئاتر را به طور کامل پشت سر گذاشته بودند.
- متأسفانه برخی از بچه‌های تئاتر استان‌ها و جوان‌ها، سراغ رقابت و جایزه می‌روند، در حالی که چیزی که تئاتر از ما می‌خواهد، تولید با کیفیت است.
- در این دوره تعداد قابل توجهی از نمایش‌ها، گرته‌برداری از آثار مولیر بودند. برخی هم آثار شکسپیر را با خوانش جدید اجرا کردند. این رویکرد از جهت بومی‌سازی آثار بزرگ ادبیات نمایشی جهان خوب است، ولی از سوی دیگر نشان می‌دهد نگارش متون نمایشی کم شده است. اگر بیش از این به این سمت برویم، دایره تئاتر ملی خیلی کوچک و بسته خواهد شد.
- نمایش‌های استانی با گزینش یک‌دست به جشنواره نیامده بودند و برای همین از نظر کیفی فرار و فرود زیادی داشتند. دلیلش هم این بوده که هیئت انتخاب متفاوتی داشته‌اند و از مسیرهای متفاوتی به جشنواره رسیده‌اند. این نکته را باید از دیدگاه آسیب‌شناسانه بررسی کنیم. به نظر من یک سلیقه فکری باید کارها را بپذیرد و نه سلیقه‌های متعدد و متنوع اعضای هیئت‌های انتخاب.

جشنواره تئاتر دانشگاهی باید دوباره احیا شود

رامتین شهبازی، داور بخش تئاتر دانشجویی:

- افزوده شدن بخش دانشگاهی به جشنواره تئاتر فجر، ابتکار و اتفاق خیلی خوبی است ولی نباید تبدیل به عادت شود، چراکه این مسئله، وظیفه جشنواره تئاتر فجر نیست. این بخش باید به وزارت علوم، تحقیقات و فناوری بازگردد تا جشنواره تئاتر دانشگاهی دوباره احیا شود.
- مثل همه جشنواره‌ها و رویدادهای فرهنگی دیگر، کیفیت آثار شرکت‌کننده در رده‌های مختلف، از سطح پایین تا بالاترین سطح را در برمی‌گرفت ولی هیچ‌یک دارای استراتژی مشخصی نبودند و نمایش‌ها برحسب سلیقه‌های کاملاً شخصی و منفرد، انتخاب و اجرا شده بودند؛ بنابراین، نمی‌توان آن‌ها را بازتاب کاملی از آموزش کامل و دقت در ارائه و شیوه‌های اجرایی دانشگاه‌ها دانست.
- از نظر محتوایی نیاز تئاتر ما به محتوای بومی داخلی است که در ادامه به‌روزرسانی خود بتواند جهانی شود. ولی از نظر تکنیکال برای رسیدن به ارائه جهانی، نیازمند به نوآوری و به‌روزرسانی در مسائل تکنیکی، متناسب با گسترش تکنولوژی تئاتر جهان هستیم. این کار را می‌توان با دعوت از اساتید خارجی و برگزاری دوره‌های لازم انجام داد که البته این نیز از وظایف دانشگاه‌هاست.

کیفیت آثار خیابانی بیش از انتظار بود

سعید اسماعیلی، داور بخش تئاتر خیابانی:

- برخی از آثار خیابانی جشنواره به شدت جذاب و دیدنی بودند تا جایی که مخاطب از تماشای آثار لذت می‌برد و به خوبی ارتباط می‌گرفت. من انتظار این اندازه از کیفیت آثار را نداشتم.
- در آثار این بخش از جشنواره، وجود نگاه‌های متفاوت و تنوع محتوایی و اجرایی، یک ویژگی مثبت بود. همین شاخصه، جذابیت فوق‌العاده‌ای به بخش خیابانی جشنواره بخشیده بود.
- بسیاری از آثار، به لحاظ موسیقی، بازی، فضا سازی و ایده، دست‌شان پر بود که از برنامه‌ریزی، تمرین و تولید درست و خوب گروه‌ها حکایت داشت. در واقع هیچ کدام دم‌دستی کار نکرده بودند و حیثیت جشنواره تئاتر فجر را حفظ کردند.
- حضور هنرمندان جوان در جشنواره، باعث قوت قلب همه ماست. این نسل اگر خوب حمایت شود، می‌توان امید داشت آینده‌ای روشن پیش روی تئاتر خیابانی ایران باشد.
- نقطه مثبت دیگر بخش خیابانی چهل‌ودومین جشنواره تئاتر فجر، استقبال گرم مخاطبان از اجرای آثار بود؛ چه تماشاگرانی که با قصد قبلی به محل اجرا آمده بودند و چه رهگذرانی که اتفاقی شاهد هنرنمایی بچه‌ها شدند. این امر بیانگر موقعیت خوب تئاتر خیابانی در کشور است.

از نگاه داوران

آشنایی با فرهنگ و هویت ملی؛ ضرورت بلوغ فرهنگی جامعه

محمود فرهنگ، داور بخش هویت ملی و غزه:

- گنجاندن این دو بخش در این جشنواره موجب شکل‌گیری بارقه‌های امید در هنرمندان و تلاش برای خلق اثر شده است و با توجه به اهمیت موضوع فلسطین و قدس لازم بود پیش از گنجاندن این بخش، پژوهش‌هایی در این زمینه انجام و منابعی معرفی می‌شد تا دستمایه نمایشنامه‌نویسان قرار بگیرد.
- در حوزه هویت ملی نیز هرچند آثاری که ارائه شد، قابل قبول بود، اما توقع ما را برآورده نکرد، درحالی‌که نسل امروز باید با هویت ملی ما که بیانگر تاریخ مبارزات مردان این سرزمین و فرهنگ و تمدن و شخصیت‌هایی است که برای کشور و اعتقادات‌شان مبارزه کردند، آشنا شوند.
- نیاز است با برنامه‌ریزی دقیق و هدفمند، کارشناسان به پژوهش در این حوزه بپردازند و با سفر به استان‌ها با گروه‌های هنری همکاری کنند.
- در سال‌های آینده باید در این حوزه سرمایه‌گذاری جدی صورت بگیرد تا شاهد سطحی‌نگری در آثار نباشیم.
- متأسفانه توجه به ادبیات نمایشی غرب و دور افتادن از هویت ملی، تأثیرات منفی روی فرهنگ جامعه ما گذاشته است.

انقلاب اسلامی، هویت بخش فرهنگ ماست

اعظم بروجردی، داور بخش هویت ملی و غزه:

- شاهد کارهایی قوی و ضعیف در این بخش بودیم که تضادی چشمگیر داشتند؛ به نظر من این یک نقص در انتخاب آثار بود و مجموعه نمایش‌ها از نظر کیفیت هنری یک‌دست نبودند.
- اگرچه به طور مستقیم شاهد آثاری با موضوع انقلاب اسلامی نبودیم، اما تاریخ کشور در پیش از انقلاب در کارها به چشم می‌خورد. نباید فراموش کنیم در دوران حکومت پهلوی چه اتفاق‌های شومی رقم خورد و مردم کشور چه آسیب‌هایی دیدند.
- به نظر می‌رسد باید تحقق بیشتری درخصوص تاریخ قبل و بعد از انقلاب اسلامی صورت بگیرد تا در ادبیات و هنر کشور نمود پیدا کند. شناخت انقلاب اسلامی، باعث شکل‌گیری هویت ملی براساس شاخص‌های ایرانی و اسلامی می‌شود و به رشد و پیشرفت کشور کمک می‌کند.
- تاریخ معاصر کشور در ۱۰۰ سال گذشته را برای نسل امروز باید به درستی تبیین کنیم. کار هنری در این زمینه، پشتوانه پژوهش تاریخی می‌خواهد که در آن ضعیف عمل کرده‌ایم.
- استقبال تماشاگران از آثار نمایشی ارائه شده در این بخش خوب بود که نشان دهنده کنجکاوی و علاقه مردم به موضوع‌های ملی و انقلابی است.

محتوا و اجرای آثار توان‌یابان را دست‌کم نگیریم

مجید امرایی، داور بخش فراگیر:

- آثار هنرمندان معلول در این رویداد، از نظر محتوایی، کارگردانی، بازیگری و دیگر موارد هنری، حرف‌های زیادی برای گفتن دارند.
- در یکی از دیدگاه‌های مهم خدمات درمانی به معلولین، همه اقدامات توان‌بخشی و خدمات، در دل خانواده ارائه می‌شود و هم‌افزایی خانواده را در پی دارد. با این تعریف، قرار گرفتن این بخش در جشنواره تئاتر فجر معنادارتر می‌شود، درواقع بخش فراگیر در خانواده تئاتری خود قرار گرفته و این اقدام، بسیار تأثیرگذار است.
- منفک کردن بخش فراگیر در بخش رقابت، تا یک جایی می‌تواند مؤثر باشد، اما بعد آسیب‌زاست، چون معلولین می‌توانند در کنار دیگر افراد اجتماع، کار هنری انجام دهند و به رقابت بپردازند.
- نمایش‌های ترکیبی هم می‌توانند کنار سایرین رقابت کنند، مثلاً یک کارگردان می‌تواند نمایش «هملت» را روی صحنه بیاورد و بازیگر نقش هملت روی ویلچر نشسته باشد، کارگردان‌ها بهتر می‌دانند که هیچ محدودیتی وجود ندارد.
- بهترین مدیوم اجرای تئاتر برای تأثیرگذاری در جامعه نمایش‌های خارج از سالن هستند که می‌توانند روی بعد آموزشی نحوه برخورد با معلولین در جامعه مؤثر باشند.

فقر طراحی صحنه

پیام فروتن، داور بخش مسابقه صحنه:

- تقریباً طراحی صحنه قابل تاملی در آثار جشنواره دیده نمی‌شد. نقص در این شاخه، به شدت به کارها آسیب زده بود و اگر متن، بازی‌ها و کارگردانی هم خوب بود، باعث می‌شد نمایش جلوه خوبی نداشته باشد و به هدفش نرسد.
- خیلی‌ها شاید طراحی‌های‌شان را مینی‌مالیزم بنامند، ولی در واقعیت آنچه دیدیم، خیلی فقیرانه، بی‌چیز و در اجرا شلخته بود. دو دلیل برای ضعف طراحی صحنه آثار می‌توان برشمرد که عبارتند از کمبود زمان و پول. تئاتر یک هنر زمان‌بر است و نمی‌توان در کوتاه‌مدت، اثری درخور و شایسته را تولید کرد که متأسفانه شتاب‌زدگی در برخی از کارها دیده می‌شد.
- طراحی صحنه کارهای تهرانی معمولاً متفرعانه بودند و تمایل به خودنمایی داشتند. اما طراحی صحنه نمایش‌های شهرهای دیگر، بیشتر با فضای اجرا همراه بود که یک نقطه مثبت برای هنرمندان استانی به شمار می‌آمد.
- مهم‌ترین نکته آسیب زنده به طراحی صحنه، عدم رعایت تناسب بود؛ دکور مناسب سالن اجرایی نبود، بین اجزای دکور، نسبت لازم برقرار نبود، تعویض دکور با ریتم اجرا هماهنگ نبود و ... در کل دکور به ارگانیزم پویا و با نشاط در اجرا تبدیل نمی‌شد.

Hossein Mosafer Astaneh on "Resurrection of Love"

Iran Theater- The musical show "Resurrection of Love" is at out of competition section of the 42nd Fajr International Theater Festival. Hossein Mosafer Astaneh said the story begins with the scene of Rumi's dying, but he comes back to life.

* * *

"Resurrection of Love" deals with periods of Rumi's life, from childhood to love to perfection and death and resurrection, It's written by acclaimed playwright Mohammad Rahmani and directed by Hossein Mosafer Astaneh.

In response to which phase of Rumi's life was chosen to be shown in this drama, the director said: "Our play begins with the dying scene of Rumi and the curtain goes away while the character of Death is standing on Rumi's bed. What we show in "Resurrection of Love" is that Rumi comes back to life after the death."

He went on to say: "The audience observes: the prayers of the disciples for the healing of Rumi, Rumi in his childhood when the Mongols attacked, when the Mongols threw the scientists into the sea, and when Rumi receives a gift from Attar of Nishapur because Attar of Nishapur saw a bright future in the face of the Rumi. He gives him one of his most important book,

Asrār-Nāma. At another point, we see the Mongols attack the city and kill the people, and in the chaos of those attacks, Rumi meets and marries Gevherkhatun, the daughter of Khwaja Lalai of Samarkand. Then Rumi goes through a boring period and he was not satisfied with teaching but did it. During this period, he met Shams-e Tabrizi. And they have a conversation, we witness it with body language and in a symbolic way in the play. Rumi becomes a disciple of Shams and finds him much superior to himself."

Hossein Mosafer Astaneh explained more that when the disciples see Rumi's fascination with Shams-e-Tabrizi, they get jealous and think Shams has be-

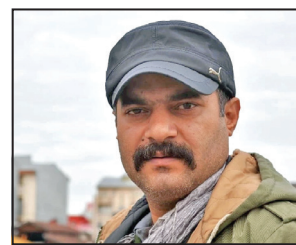
witched Rumi. They pressure Shams-e-Tabrizi to leave the city. and Rumi becomes sick and desolate, and whatever the students do is useless. The disciples search the mountains and the plains and find Shams and bring him back to Rumi.

Astaneh clarified that the musical show is non-verbal: "Resurrection of Love is a work without words based on music and choreography. Nader Rajabpour did choreography for all of the scenes and Saeed Zehni composed the music."

The play is written by a veteran stage and cinema director and playwright, Mohammad Rahmani.

The director said about the process of writing the play: "In 2005-2006, a show was supposed to be made on the occasion of the 1000th of Rumi's birthday, and Mohammad Rahmani received an offer from UNESCO. Then UNESCO offered me to direct the play. I said to them Mohammad Rahmani is better than me. But Rahmani wrote the play with me in his mind. After talking with him, we did theater rehearsals. So we previously made it in 2006 with commission by UNESCO on the occasion of Molana Rumi's 1000th birthday."

Amir Hamed on his directing experience "Wind, soil, blood are in my arms"

Iran Theater-Amir Hamed considered his latest work as anti-war story that promotes the message of peace. The stage show "Wind, soil, blood are in my arms" is a production of Gilan province.

* * *

The stage show "Dar Aghousham, Bad, Khak, Khoon(Wind, soil, blood are in my arms)" written and directed by Amir Hamed, which will be staged on Tuesday, January 30 at Qashghai Hall, is one of works at the Review Section, Stage category, FITF.

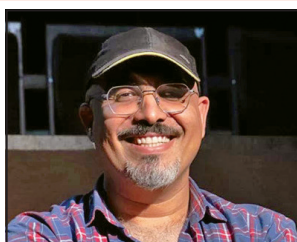
Amir Hamed said that the play is the story of a man, Zabih, a theater artist from Syria, who after completing his studies in theater abroad, plans to return to Syria and start theater activities. He wants to create a renaissance in the theater.

"His activity coincides with the arrival of ISIS in Syria, and ISIS takes this artist hostage, ISIS wants him to direct the execution scenes for them, and in the end, Zabih escapes and in this way, he lost his wife and daughter. After that, he travels from city to city and country to country and becomes a messenger of peace by performing theater."

Amir Hamed added: "I tried to create and direct the show by using two-dimensional and three-dimensional puppets, a pool of water as the sea, suitcases, and characters in Black."

He considered the festival of the regional Theater as a very good thing and added: "Holding festival for regional theater is very good because artists get the opportunity to watch the best works. If the festival of regional theater was not held, these works would not have been seen, but unfortunately, the lack of budget has caused the holding process to be compressed. I hope that this festival will be held better next year."

Kamran Shahlaei on "A Few Messy Narratives"

Iran Theater- Kamran Shahlaei's "A Few Messy Narratives", is performing at Fajr stage Competition. He says that the play is about loneliness and has three episodes. The cast includes one male actor and three female actors.

* * *

Kamran Shahlaei participates in the 42nd Fajr International Theater Festival with three plays; "Several Messy Narratives", "Kapotage" directed by Morteza Najafi and "Memories of a House that..." in the television play section directed by Amin Ashrafi.

"A Few Messy Narratives" is co-directing by Mohammad Larati and Kamran Shahlaei and written by Kamran Shahlaei competes in the new section of stage category. About his latest play, Shahlaei explains: "The main theme is loneliness and the story takes place in a social comedy atmosphere. The audience will watch different phases of the life of a character played by Javad Molania in three episodes. Things happen to the main character in dealing with three women. The stories that happen in these three episodes have no connection with each other. The common feature of the episodes is the male character and the concept of loneliness."

Amir Amini: "Three and a Half Clowns" deals with Environmental Problems

Iran Theater- Amir Amini said that the play deals with environmental problems and introduces the audience to the wildlife rangers who were killed and the future of our land.

* * *

A production from Gilan province, "Three and a Half Clowns" written by Arezoo Alidoosti and directed by Amir Amini was performed at the 42nd FITF and it was well-received by the audience.

Amir Amini said: "This street theater had been performed at Shahrvand Festival previously and won top prize at Tabrizium National Festival."

He added: "This theater has a happy and lively atmosphere, it deals with family problems and various environmental issues, and its main story is formed from several different narratives, so that the audience can relate to the theme." This artist pointed out the elegance in the design of the stage and costumes and decor of the play "Three and a Half Clowns": "What happens at the end of the story is the climax and while the audience is still in the happy atmosphere of the show, they suddenly face the wildlife rangers who were murdered."

Amir Amini mentioned the competition and presence of famous artists in FITF.

Kajal Rastin brings "Anfal" to the festival with the slogan "No to war"

Iran Theater-The the director of "Anfal" street show, Kajal Rastin described her works as a story of the pains and sufferings of women and children who were caught in the cruel wars of the region.

* * *

This year's Fajr International Theater Festival television added Gaza and National identity sections. "Anfal" is among 9 plays in the special Gaza section.

A 25-minutes street show, "Anfal" was performed in IvanEntezar of Valiasr Square, Razi Cultural Center and open area of Rudaki with welcome of the audience.

Kajal Rastin said: "The title of the show refers to the war operations of the Baath regime against a large number of Kurdistan people in Iraq, a name that also means the spoils of war. When the women join together in the final act of play, they can win the war."

She considers all artists to be the main organizers of festivals. The director said about the slogan of her work and seven actors who have played the roles.

"This play has been prepared to be performed in international festivals, so it is performed in a form and with a design."

He added: "Our show is realistic and the stage and decor design is realistic and minimal."

ایران

انجمن هنرهای نمایشی ایران

چاپ و انتشار..... روزنامه ایران

مدیر عامل..... اسرافیل فرج‌اللهی

چهارمین جشنواره بین‌المللی تئاتر فجر

دبیر..... مهدی حامدسقیان
دبیر اجرایی..... امیرحسین شفیعی

سردبیر..... مهدی یاورمنش
دبیر تحریریه..... حسین محمدیانی
مدیر هنری..... سیدمهدی فدوی
مسئول پورتال‌های استانی..... میترا رضایی
خبرنگاران..... نگار امیری، علی کیهانی
زهره شایان‌فر، محمدعرفان صدیقیان، بهنام حبیبی،
سمیرا افتخاری، منیژه مرتضوی، سمیه کریمی
مترجم..... ارغوان اشتري
دبیر عکس..... رضا معطریان
عکاس..... سیدسجاد رازیان
مدیر فنی..... حسین سینجلی

ایران تئاتر
درگاه تخصصی هنرهای نمایشی ایران
www.theater.ir

اداره کل نمایش ایران

مدیر کل..... کاظم نظری
مدیر روابط عمومی..... مهدی یوسفی کیا